

บทความวิชาการ (Academic Article)

การส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนยุคดิจิทัล READING PROMOTION IN DIGITAL AGE SCHOOLS

Received: May 9, 2018

Revised: August 10, 2018

Accepted: August 16, 2018

ชโรชนีชัย ชัยมินทร์^{1*} และพิชญภา ยวงสร้อย²
Charochinee Chaimin^{1*} and Pichayapha Yuangsoi²

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai 50300, Thailand

²Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: nongkoro@hotmail.com

บทคัดย่อ

การอ่านหนังสือมีประโยชน์เพื่อช่วยพัฒนาทั้งด้านความคิด เชาวน์ปัญญา และเป็นพื้นฐานของการต่อยอดองค์ความรู้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การส่งเสริมการอ่านเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่รูปแบบของการอ่านหนังสือในยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงไป ความรู้ต่างๆ สามารถหาได้จากอินเทอร์เน็ต และถูกบรรจุไว้ในเทคโนโลยีแบบพกพา เช่น แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟน ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทั้งในและนอกห้องเรียน โรงเรียนยุคดิจิทัล ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา เน้นการสร้างเครือข่ายทางสังคมและการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขที่จะเรียนรู้ ได้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ห้องสมุดโรงเรียนสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการส่งเสริมการอ่านให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดทำวิดีโอคลิปการเล่านิทานส่งเสริมการอ่าน การเล่าเรื่องหนังสือ การแนะนำหนังสือ การจัดทำบรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์หนังสือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ การจัดการแข่งขันเกี่ยวกับการอ่าน และการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาให้บริการ เป็นต้น

คำสำคัญ: การส่งเสริมการอ่าน โรงเรียนยุคดิจิทัล ยุคดิจิทัล

Abstract

Reading is valuable for developing thinking and intelligence as well as deepening the knowledge. Reading promotion cultivates the lifelong learning society. However, reading style in the digital age has changed. Knowledge can be obtained from the Internet, using portable technology like tablets and smartphones. Students can access both inside and outside the classroom. Digital age schools, students can access knowledge anytime and anywhere, focusing on social networking and learning together. Learners are involved in designing their own learning which affect learning efficiency. The use of digital technology to support teaching and learning, It will make both of knowledge and fun. School libraries can use digital technology to provide effective reading promotion, such as storytelling video clips, book reading, recommended book, bibliography and annotation through online social media; Facebook, YouTube, reading competition, and electronic book service.

Keywords: Reading Promotion, Digital Age Schools, Digital Age

บทนำ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำรัสเปิดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 37 และสัปดาห์หนังสือนานาชาติ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2552 ความตอนหนึ่งว่า “หนังสือเป็นบ่อเกิดของวิชาความรู้ต่างๆ การอ่านหนังสือมีประโยชน์ จะช่วยพัฒนาทั้งด้านความคิด เชาวน์ปัญญา และเป็นพื้นฐานของการต่อยอดองค์ความรู้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น” (Manager Online, 2009) โดยในวันที่ 2 เมษายนของทุกปี นอกจากจะเป็นวันคล้ายพระราชสมภพของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีแล้ว วันที่ 2 เมษายนนี้ยังได้ถูกกำหนดให้เป็น “วันรักการอ่าน” ด้วย ทั้งนี้ จากมติของของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน ได้มีการกำหนดให้ปี พ.ศ. 2552-2561 เป็นทศวรรษหรือ 10 ปีแห่งการอ่าน โดยกำหนดให้ “การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ” กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้เกิดเป็นรูปธรรม (Viriyasathaporn, 2011, pp. 17-20; Office of the Basic Education Commission, 2011, pp. 11-12)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอนโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย ซึ่งกำหนดเป็น 3 ช่วง มีรายละเอียดประกอบด้วย นโยบายก่อน พ.ศ.2542 เน้นที่การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียน การวางรากฐานทางการศึกษาให้เข้มแข็ง เน้นด้านการอ่านออกเขียนได้ การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ขยายโอกาสทาง

การศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ใฝ่หาความรู้และค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม การให้ความสำคัญกับครอบครัวในการวางรากฐานความรู้และคุณธรรม ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการผลิตหนังสือ ตำราเรียนที่มีคุณภาพ ราคาถูก และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ในชุมชน นโยบายระหว่าง พ.ศ. 2542-2551 มีการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และได้มีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นับเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกที่กล่าวถึงคุณลักษณะนิสัยด้านการอ่านโดยตรง โดยในมาตรา 24 วรรค 3 กำหนดให้มีการ “จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” นอกจากนั้นได้กำหนดปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนการอ่านและการเรียนรู้ เช่น มาตรา 7 กล่าวว่า “กระบวนการเรียนรู้มุ่งให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” มาตรา 23 วรรค 4 เน้นความรู้และทักษะด้านภาษา “เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง” มาตรา 25 กล่าวว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ” (Office of the Basic Education Commission, 2011, pp. 2-4) พระราชบัญญัติการศึกษาฉบับนี้นับได้ว่าเป็นรากฐานในการพัฒนาการศึกษายุคใหม่ของประเทศและในด้านการส่งเสริมการอ่าน ยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะและนิสัยด้านการอ่านไว้โดยตรง คือ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

นโยบายส่งเสริมการอ่านตั้งแต่ พ.ศ. 2552 ถึงปัจจุบัน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาประเทศ ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เน้นพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน โดยกำหนดให้ครอบครัวปลูกฝังนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน สนับสนุนการเรียนรู้ตามศักยภาพและความสนใจอย่างต่อเนื่อง และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต สร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ทั้งที่เป็นวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ใหม่ (Office of the Basic Education Commission, 2011, p. 8)

ในโลกยุคปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างรวดเร็ว เป็นยุคดิจิทัลที่ไร้พรหมแดนของการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การติดต่อสื่อสารเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว คนในยุคนี้ทำกิจกรรมหลายอย่างในเวลาเดียวกัน รูปแบบของการอ่านหนังสือก็เปลี่ยนแปลงไป ผลจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ระบบการศึกษาสมัยใหม่ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปอย่างสิ้นเชิง ความรู้ต่างๆ สามารถหาได้จากอินเทอร์เน็ต และถูกบรรจุไว้ในเทคโนโลยีแบบพกพา เช่น แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟน ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทั้งในและนอกห้องเรียน โรงเรียนในยุคดิจิทัลผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา การเรียนรู้ในอนาคตจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามความแตกต่างของผู้เรียนเป็น

รายบุคคล เนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ จะถูกออกแบบอย่างเหมาะสมและยืดหยุ่น ผู้เรียนจะได้รับอิสระในการแสดงออก และใช้พลังความคิดสร้างสรรค์ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตน เน้นการสร้างเครือข่ายทางสังคมและการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ของตนเอง (Laohajarsang, 2018, p. 169) อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขที่จะเรียนรู้ ได้ทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่เป็นไปตามความคาดหวัง และอยากที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต

แหล่งเรียนรู้เช่นห้องสมุดโรงเรียน สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการส่งเสริมการอ่านให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้ ทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียน การเรียนรู้นอกห้องเรียน และการเรียนรู้นอกโรงเรียนหรือการศึกษาตลอดชีวิต ผู้เรียนที่มีสมรรถนะด้านการอ่านจะส่งผลต่อการเรียนรู้เนื้อหาสาระในวิชาต่างๆ ได้ดี เนื่องจากการทำให้พัฒนาทักษะด้านภาษาและคำศัพท์ การอ่านทำให้ได้เรียนรู้โลกกว้างและยังช่วยสร้างจินตนาการ และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ประเทศชาติ และเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพต่อไป ห้องสมุดซึ่งเป็นหัวใจของโรงเรียน เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ เป็นที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร หนังสือและสื่อในห้องสมุดนำนักเรียนไปสู่ประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งมีทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ทั้งยังช่วยเสริมสร้างจินตนาการ และสร้างความตระหนักและเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ห้องสมุดโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ ตลอดจน บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ จึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กเรียน เพื่อให้เด็กเรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21

ความหมายของการอ่าน

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

Royal Institute (2003, p. 1364) อธิบายว่า การอ่าน เป็นคำกริยา หมายถึง ว่าตามตัวหนังสือ ถ้าอ่านออกเสียงด้วยเรียกว่า อ่านออกเสียง ถ้าไม่ต้องออกเสียง เรียกว่า อ่านในใจ

Jerngklinchan (1993, p. 4) อธิบายว่า การอ่านมิใช่แต่เพียงการออกเสียงตามตัวอักษรอย่างเดียว การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความหมายจากตัวอักษรเป็นความคิด และจากความคิดที่ได้จากการอ่าน ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ เป็นเครื่องช่วยพิจารณาตัดสินใจนำแนวความคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ต่อไป

Kananurak (2004, p. 13) อธิบายว่า การอ่านเป็นการใช้ตาดูตัวอักษรในภาษาเขียนแล้วรับรู้ความหมายตามตัวอักษรนั้นๆ ภาษาล้อคำที่ใช้การรับรู้ทางตา นี้ จะเรียกว่า จักขุภาษา

Promraj (2009, p. 42) อธิบายว่า การอ่านเป็นการเข้าใจความหมายของคำ สัญลักษณ์ หรือเรื่องราวต่างๆ สามารถรับรู้แล้วแปลความหมายออกมาได้

จะเห็นได้ว่าการอ่านเป็นการรับรู้และเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านจากตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ ผ่านสายตาของผู้อ่าน โดยแปลความหมายออกมาเป็นถ้อยคำและความคิด โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของตนเองไปช่วยในการตัดสินใจ

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมปัจจุบันและมีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม เนื่องจากการอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้รับประสบการณ์ต่างๆ อันจะสามารถใช้เป็นรากฐานในการพัฒนาตนให้เจริญขึ้นความสำคัญของการอ่าน มีดังนี้ (Matchimapiro, 2014, p. 4)

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านหนังสือ จะมีความสามารถในการเรียนทุกแขนงวิชา
2. การอ่านเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ ความคิด และวิจารณญาณ ทำให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญาและความสามารถ
3. การอ่านช่วยให้บุคคลนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาอาชีพหรือการทำงานให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ
4. การอ่านสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เช่น ช่วยให้อิ่มท้อง ปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง เป็นต้น
5. การอ่านเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และยังทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
6. การอ่านส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาในจิตใจและจิตวิญญาณของผู้อ่านให้เป็นไปในทางที่ดีงาม
7. การอ่านเป็นเสมือนสะพานเชื่อมโยงให้เกิดความรู้ความเข้าใจของมวลมนุษยชาติทุกชาติทุกภาษา และให้สามารถประกอบกิจการงานต่างๆ อันเป็นคุณประโยชน์ร่วมกันได้

การอ่านมีคุณค่าและคุณประโยชน์นานับประการ โรงเรียน ห้องสมุดโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ จึงควรมีการส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นรากฐานสำคัญสำหรับนักเรียนให้เป็นคนใฝ่เรียนรู้จากการอ่านและใช้ประโยชน์จากการอ่านในการดำเนินชีวิต

การส่งเสริมการอ่าน

การส่งเสริมการอ่านเป็นหน้าที่ของทุกคนต้องช่วยกันเสริมสร้างการอ่านของเด็กและเยาวชน Chavalit (2001, pp. 15-16) ได้สรุปแนวทางการส่งเสริมการอ่านไว้ ดังนี้

1. สนับสนุนให้เด็กสนใจใฝ่รู้
2. ส่งเสริมสุขภาพเพื่อความเจริญของร่างกายและสมอง
3. ส่งเสริมสนับสนุนประสบการณ์ชีวิต เช่น การเล่น การออกกำลังกาย การท่องเที่ยว เป็นต้น
4. ส่งเสริมทักษะการฟัง พูด ถาม อ่าน เขียน คิด ทำ (สุ จี ปุ ลิ)

5. จัดสภาพแวดล้อมตามอัตภาพให้เด็กมีเวลาอ่านหนังสือ พยายามหาหนังสือไว้ที่บ้านหรือให้เด็กไปร้านหนังสือ

6. ส่งเสริมกิจกรรมที่ใช้ความรู้จากการอ่าน

7. สร้างบรรยากาศที่รื่นรมย์ในบ้าน ในสถานศึกษา ทำให้ทุกคนมีความสุขมีความสุขปลอดภัยในชีวิตเอื้ออาทรต่อกัน

นอกจากนี้ Khuapinant (1999, p. 86) ได้อธิบายถึงองค์การที่มีบทบาทในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ดังนี้

1. บ้านหรือครอบครัว เป็นสถานที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการอ่านให้เด็กรักการอ่าน พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ ให้กับลูก เช่น เล่านิทาน เล่าเรื่องหนังสือ อ่านหนังสือให้ลูกฟัง เป็นต้น

2. โรงเรียน โรงเรียนมีห้องสมุดที่น่าสนใจน่าเข้าไปอ่าน ครูและบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ ทำให้เด็กอยากเข้าไปเรียน ไปอ่าน และอยากร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ครูและบรรณารักษ์จัดขึ้น เช่น เล่านิทาน จัดนิทรรศการ ประกวดการเล่านิทาน แข่งขันตอบปัญหา เป็นต้น

3. ชุมชน มีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านด้วยการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จัดห้องสมุดประชาชนเพื่อบริการการอ่านให้แก่ชุมชน ในห้องสมุดประชาชนควรจัดสถานที่นั่งอ่านให้เหมาะสม ดึงดูดความสนใจน่าเข้าไปอ่าน บางชุมชนอาจจะจัดห้องสมุดประชาชนสำหรับเด็กโดยเฉพาะ

จากผลการวิจัยของ Jirakobsakoon, et al. (2018, pp. 184-195) ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านนิทานร่วมกัน พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะทางด้าน การอ่านและการเขียนสูงขึ้น มีความสนใจในการอ่านและการเขียนหลังจากการจัดกิจกรรมอ่านนิทานร่วมกันสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม มีการเปลี่ยนแปลงทักษะทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนสูงขึ้น รวมทั้งมีความสนใจในการอ่านและการเขียนสูงขึ้นเช่นกัน

ดังที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าพ่อแม่ผู้ปกครอง โรงเรียน ครูหรือครูบรรณารักษ์ รวมถึงคนในชุมชน ต่างมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการอ่านให้เด็กและเยาวชน โดยส่งเสริมให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการอ่านหนังสือ อ่านนิทาน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กรักการอ่าน และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านที่น่าสนใจ อันจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาทั้งการอ่านและการเขียนได้ดียิ่งขึ้น

รูปแบบของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กตลอดจนเพื่อพัฒนาเด็กให้ใช้ประโยชน์จากการอ่าน เพื่อแสวงหาความรู้ เกิดความสนใจหรือมีรสนิยมในการอ่านมากขึ้น และเห็นความสำคัญของการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนจนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน (Chompoosri, 2006, p.42) ทั้งนี้ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ดีจะต้องเร้าใจ น่าสนใจ กระตุ้นให้อยากรู้ อยากเห็น อยากอ่านเรื่องราวในหนังสือหรือสื่อที่นำมาเป็นเป้าหมายในการจัดกิจกรรม จนเด็กสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิด

ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ (Chavalit, 2001, p. 15) รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน มีหลายรูปแบบ เช่น การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การแนะนำหนังสือ การจัดแข่งขันเกี่ยวกับการอ่าน เป็นต้น

การส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนยุคดิจิทัล

ห้องสมุดโรงเรียนและครูบรรณารักษ์สามารถนำแนวทางการส่งเสริมการอ่านมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ได้ดังนี้

1. การเล่านิทาน เหมาะสำหรับเด็กเล็ก เพราะการเล่านิทานกระตุ้นความสนใจเด็กให้อยากอ่านหนังสือได้ง่ายที่สุด และโดยธรรมชาติของเด็กก็ชอบฟังนิทานเป็นอันมาก การเล่านิทานมีหลายรูปแบบ เช่น การเล่าปากเปล่า การเล่าโดยใช้หนังสือนิทานที่มีภาพประกอบ การเล่าโดยการวาดภาพประกอบ การเล่าโดยการเจดหุ่นประกอบ การเล่าโดยการแสดงละครประกอบ (Laosombat & Butdisuwan, 2014, p. 55) ในยุคดิจิทัลที่มีสื่อหลากหลาย อาจจะมีวิดีโอคลิปประกอบ และครูบรรณารักษ์และทีมงาน เช่น ยูทูปบรรณารักษ์หรือนักเรียนที่มีความสามารถ ช่วยกันจัดทำวิดีโอคลิปการเล่านิทาน จะทำให้จัดเก็บไว้ใช้ประโยชน์ในคราวต่อไปได้ หรือนำไปใช้กับชั้นเรียนอื่นๆ ได้ โดยไม่ต้องเสียเวลาเล่าใหม่อีกครั้ง

ภาพ 1 ห้องสมุดอพโหลดการเล่านิทานของยูทูปบรรณารักษ์ไว้ในยูทูป

ที่มา: Crazy Love Studio (2014)

นอกจากนี้ Norfolk and Norfolk (2008) ได้อธิบายถึง การนำการเล่านิทานมาประยุกต์ใช้ในการสอนวิชาด้านภาษา สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในหัวข้อ “ห้องเรียนนิทาน: เทคนิคการประยุกต์นิทานเพื่อใช้ในการเรียนการสอน” ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้นิทานพื้นบ้านที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง มาเป็นกรอบในการสอนเพื่อให้นักเรียนฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ หรือการสร้างสรรค์นิทานอิงประวัติศาสตร์ ซึ่งครูผู้สอนหรือครูบรรณารักษ์จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับยุคสมัยนั้นๆ รวมทั้งข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม การถักทอ

ข้อเท็จจริงเหล่านี้ขึ้นเป็นนิทานทำให้การเรียนรู้สนุกและดึงดูดใจนักเรียนให้มีส่วนร่วมกับการเรียนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมแบบใช้สมองโดยรวม (Whole Brain) ข้อมูลทั้งปวงจึงถูกเก็บไว้ในต้นแบบต่างๆ และผู้เรียนจะสามารถนำมาใช้ต่อไป ยิ่งในยุคสมัยปัจจุบันที่ละครอิงประวัติศาสตร์กำลังได้รับความนิยม ตัวอย่างจากละคร บุพเพสันนิวาส ครูผู้สอนหรือครูบรรณารักษ์ สามารถดึงความสนใจของนักเรียนจากการสนใจในละครเรื่องนี้ มาบอกเล่าเรื่องราวผ่านนิทานหรือนิยายอิงประวัติศาสตร์อื่นๆ เพื่อขยายผลของการเล่านิทานสู่การอ่านที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. การเล่าเรื่องหนังสือ (Book Talk) เป็นการแนะนำหนังสือให้ผู้อ่านได้รู้จัก มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นความสนใจให้กับผู้อ่านอยากอ่านหนังสือ โดยหนังสือที่ควรแนะนำนั้นอาจจะเป็นหนังสือใหม่หรือหนังสือที่น่าสนใจในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือหนังสือบันเทิงที่ได้รับรางวัลดีเด่น โดยครูบรรณารักษ์จะเป็นผู้เล่าเอง หรือให้นักเรียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้เล่า มีทั้งลักษณะที่เป็นการเล่าหน้าชั้นเรียน หน้าเสาธงตอนเคารพธงชาติ หรือการใช้สื่อสังคมออนไลน์ จัดทำเป็นวิดีโอคลิปบอกเล่าเรื่องราวหนังสือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ยูทูบ เป็นต้น

ภาพ 2 ห้องสมุดอโศกการเล่าเรื่องจากหนังสือไว้ในยูทูบ

ที่มา: Suradej (2014)

3. การแนะนำหนังสือ เป็นการแนะนำให้ผู้อ่านได้รู้จักหนังสือและสื่อการอ่านที่น่าสนใจ แตกต่างจากการเล่าเรื่องหนังสือ คือ ผู้แนะนำจะไม่เล่าเนื้อเรื่องของหนังสือหรือสื่อการอ่านที่นำมาแนะนำทั้งหมด เพียงแต่จะแนะนำคร่าวๆ ว่าเป็นเนื้อเรื่องเกี่ยวกับอะไร ใครทำอะไรที่ไหน อย่างไร มีจุดเด่นอย่างไรบ้าง ห้องสมุดโรงเรียนและครูบรรณารักษ์สามารถนำสื่อในยุคดิจิทัลมาประยุกต์ใช้กับการแนะนำหนังสือได้ โดยการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจของห้องสมุดโรงเรียนช่วยในการประชาสัมพันธ์แนะนำหนังสือใหม่ให้กับนักเรียนและผู้สนใจ หรือใช้กลุ่มไลน์ของโรงเรียนแนะนำหนังสือสำหรับครูผู้สอน เป็นต้น

ภาพที่ 3 การแนะนำหนังสือเนื่องในวันครูแห่งชาติผ่านเฟซบุ๊กห้องสมุดโรงเรียน

ที่มา: Roongaroon Library (2018)

4. การจัดแข่งขันเกี่ยวกับการอ่าน โรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนสามารถก่อให้เกิดกระแสรักการอ่านในโรงเรียนได้ โดยการจัดแข่งขัน ประกวดเกี่ยวกับการอ่าน เช่น การอ่านร้อยแก้ว อ่านทำนองเสนาะ การอ่านข่าว ตอบปัญหาจากหนังสือ แข่งขันการเปิดพจนานุกรม โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊กช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่จะมีเฟซบุ๊กของตนเองอยู่แล้ว จะทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น หรือจัดการโครงการต่างๆ ในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นโครงการยอตนักอ่านของโรงเรียน โครงการยอตนักอ่านระดับจังหวัดหรือประเทศ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมการอ่านแล้ว ยังเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการอีกด้วย

ภาพ 4 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ยอตนักอ่าน ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี

ที่มา: Visuttharangsi School Library (2018)

5. การจัดทำบรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์ ครูบรรณารักษ์ต้องคัดเลือกหนังสือหรือสื่อที่ดีมีประโยชน์ที่เหมาะสมกับผู้อ่านแต่ละวัย โดยบอกชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ ฯลฯ โดยการทำบรรณานุกรมจะมีคำอธิบายย่อๆ เพื่ออธิบายให้ทราบว่าหนังสือหรือสื่อนั้นๆ เป็นไปในทำนองใด เรียกว่าการทำบรรณนิทัศน์ (Annotation) ประกอบ เพื่อเป็นการแนะนำให้อ่านรู้จักหนังสือหรือสื่อนั้นๆ ดีขึ้น และจากกระแสครโทรทัศน์ในปัจจุบันที่ให้ความสนใจในประวัติศาสตร์จากเรื่องบุพเพสันนิวาส หนึ่งด้าวฟ้าเดียว หรือเรื่องราวอื่นๆ ที่เป็นเหตุการณ์ในปัจจุบัน เช่น สงครามซีเรีย ครูบรรณารักษ์สามารถนำเรื่องราวเหตุการณ์ในขณะนั้นมาจัดทำบรรณานุกรมเพื่อส่งเสริมการอ่านได้ หรือให้คนในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบรรณนิทัศน์หนังสือเล่มโปรดของตนเอง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและได้รับความสนใจเพิ่มมากยิ่งขึ้น แล้วโพสต์ในแฟนเพจเฟซบุ๊กโรงเรียนหรือเฟซบุ๊กส่วนตัวเพื่อแบ่งปันให้ผู้อื่นได้อ่าน เป็นการต่อยอดให้ผู้อื่นที่สนใจการอ่านได้อ่านหนังสือที่น่าสนใจเพิ่มมากยิ่งขึ้น

เล่มโปรดของฉัน
ถูกใจพจณี · 13 ตุลาคม 2015 · ๑

สวัสดีค่ะ ดิฉันชื่อนก คัคคีแสงโสภานักเรียนชั้น ม.3/6 เรื่องสั้นที่เป็นผลงานการประพันธ์ของท่าน มรว. ศักดิ์สิทธิ์ ปราโมช ซึ่งท่านเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ พ.ศ. 2528 เรื่อง "มอม" เป็นเรื่องที่ท่านโปรดปรานมากที่สุด คงเป็นเพราะท่านที่นิสัยที่รักสัตว์ โดยเฉพาะสุนัข เรื่องนี้เคยถูกตีพิมพ์ลงในหนังสือชุดเพื่อนนอน ซึ่งจะมีเรื่องสั้นเรื่องอื่น ๆ ปนอยู่ด้วย แต่ไม่มีเรื่องไหนถูกกล่าวขานมากเหมือนเรื่องนี้ และเพื่อเพิ่มความสุข ดิ้นเด่น นารักนาเอ็นดู จึงนำเรื่องนี้ไปตีพิมพ์เป็นการ ดูนมอม เป็นเรื่องราวของสุนัขตัวหนึ่งที่เกิดขึ้นในสงครามโลกครั้งที่ 2 และได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัวหนึ่ง ซึ่งจะมีตัวละครเด่น ๆ คือ นายผู้ช่วย นายผู้หญิง และนายหนู เมื่อสงครามเกิดขึ้นนายผู้ช่วยจะต้องไปเป็นทหาร ก่อนจะไปนายได้พูดกับมอมว่า "ข้าจะต้องจากไปนาน จะได้กลับมาเมื่อไรก็ยังไม่รู้ เอ็งอยู่ทางหลังช่วยเฝ้าบ้าน ช่วยดูแลนายผู้หญิง ช่วยดูแลนายหนู เอ็งรักข้ามากข้ารู้ เอ็งต้องทำงานที่ข้าสั่ง แล้วคอยช่วยอยู่ที่นี้ ไม่ตายข้าจะกลับมา" ตั้งแต่นั้นมา... มันก็ทำตามทีนายสัญญาตลอดและยังคงคอยให้นายผู้ช่วยของมันกลับมาโดยไม่ลืมสัญญาที่ให้ไว้กับนายผู้ช่วย เรื่องนี้มีข้อคิดแฝงไว้มันว่าเป็นความซื่อสัตย์ ความรักระหว่างคนกับสัตว์ ผู้อ่านจะได้เข้าใจอารมณ์ของหมาตัวหนึ่งที่มิอะไร

ภาพ 5 การจัดกิจกรรมแนะนำการอ่านโดยการทำบรรณนิทัศน์ผ่านเฟซบุ๊ก

ที่มา: My favorite book (2015)

6. การจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Books) โดยจัดหาหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาให้บริการส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียน เนื่องด้วยในปัจจุบัน เด็กนักเรียนชื่นชอบการใช้อุปกรณ์ประเภทสมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ในการเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ครูบรรณารักษ์จึงควรจัดหาสื่อประเภทนี้มาสนับสนุนให้นักเรียนได้เข้าถึงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หากโรงเรียนมีงบประมาณก็อาจจะจัดซื้อจัดหาเข้ามาได้หลากหลาย หรือสามารถคัดเลือก e-book ที่ให้บริการในโลกออนไลน์แบบไม่เสียค่าใช้จ่าย ก็ถือเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการให้บริการสารสนเทศในยุคดิจิทัล

ภาพ 6 การให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดโรงเรียน

ที่มา: Visuttharangri School Library (2018)

บทสรุป

การส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนยุคดิจิทัล มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งโรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ได้แก่

1. การจัดทำวิดีโอคลิปการเล่านิทาน เมื่อนักเรียนได้ดูภาพเคลื่อนไหว อาจจะทำให้เกิดความสนใจที่จะติดตามเนื้อหาเพิ่มเติมจากหนังสือที่ถูกนำมาเล่า จึงไปค้นคว้าหาหนังสือมาอ่านเพิ่มเติม หรือในวัยของเด็กเล็กที่ยังไม่สามารถอ่านหนังสือได้เอง การฟังนิทานผ่านวิดีโอคลิปที่จัดทำขึ้น ก็สามารถทำให้เกิดจินตนาการและเกิดความรู้สึกที่ดีกับห้องสมุดได้

2. การเล่าเรื่องจากหนังสือหรือการแนะนำหนังสือ โดยจัดทำเป็นวิดีโอคลิปบอกเล่าเรื่องราวหนังสือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ยูทูบ หรือการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจของห้องสมุดโรงเรียนแนะนำหนังสือใหม่ ก็จะทำให้เข้าถึงกลุ่มผู้ใช้ที่เป็นครูและนักเรียนที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่เป็นประจำ โดยที่ไม่ต้องรอให้ผู้เข้ามาใช้บริการในห้องสมุดเพียงอย่างเดียว

3. การจัดแข่งขันเกี่ยวกับการอ่าน การจัดกิจกรรมยอตนักอ่าน สามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมและกระตุ้นการอ่านให้กับครูและนักเรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนส่วนใหญ่ต่างใช้สื่อสังคมออนไลน์ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว หากได้รับการยกย่องผ่านสื่อเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นการกดไลค์ แชร์ หรือมีผู้มาชื่นชมในสิ่งที่ตนเองทำ จะส่งผลให้มีกำลังใจที่จะอ่านหรือถ่ายทอดเรื่องราวที่ตนเองอ่านไปยังผู้อื่นอีกด้วย

4. การจัดทำบรรณานุกรมหรือบรรณนิทัศน์หนังสือใหม่ ให้คนในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบรรณนิทัศน์หนังสือเล่มโปรดของตนเอง โพสต์ในแฟนเพจเฟซบุ๊กโรงเรียนหรือเฟซบุ๊กส่วนตัว เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและได้รับความสนใจในการอ่านหนังสือเพิ่มมากยิ่งขึ้น

5. การจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถอ่านผ่านอุปกรณ์พกพาของตนเองได้ ในทุกที่ ทุกเวลา โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ห้องสมุดเปิด ซึ่งจะทำให้เกิดการอ่านที่มากขึ้น

แม้ในปัจจุบันหลายโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้อยู่ในลักษณะดิจิทัลได้อย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากประสบปัญหาด้านงบประมาณ บุคลากร หรือความพร้อมในหลายๆ ด้าน แต่ห้องสมุดหรือครูบรรณารักษ์ อาจจะริเริ่มดำเนินการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำคลิปลิขิตวิดีโอบนยูทูป การใช้แฟนเพจเฟซบุ๊ก การใช้ไลน์ในการติดต่อสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์ กิจกรรมข่าวสารของห้องสมุด เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งในการส่งเสริมการอ่านและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน ในลักษณะบริการเชิงรุกที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย เพียงแต่อาจจะต้องใช้ความพยายามขอความร่วมมือจากผู้บริหาร หรือครูอาจารย์ท่านอื่นๆ เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมหรือจัดโครงการส่งเสริมการอ่านที่น่าสนใจ และให้เกิดอย่างต่อเนื่องในโรงเรียน อีกทั้งควรติดตามข่าวสาร ความรู้ เทคโนโลยี หรือรูปแบบการส่งเสริมการอ่านรูปแบบใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทโรงเรียนของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกิจกรรมและบริการห้องสมุดที่ส่งเสริมการอ่านให้เกิดขึ้นในโรงเรียนและเด็กนักเรียน อันจะนำไปสู่การรักการอ่านอย่างยั่งยืนและใช้ประโยชน์จากการอ่านเพื่อสร้างให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนให้อยู่ในสังคมโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ

References

- Chavalit, M. (2001). *Guidelines for reading promotion* (2rd ed.). Bangkok: Bhannakij. [in Thai]
- Chompoonsri, R. (2006). Reading the heart of lifelong learning. *Information*, 13(1), 42-49. [in Thai]
- Crazy Love Studio. (2014). *Students Librarian Competition Grade 4-6 in Northeastern Student Art and Craft Workshop, December 9-10, 2014*. Retrieved 14 April 2018, from <https://www.youtube.com/watch?v=YjwrbyHDi9w> [in Thai]
- Jerngklinchan, S. (1993). *Reading and creating a love reading habit*. Bangkok: Thai Wattana Panit. [in Thai]
- Jirakobsakoon, S., Chotpradit, S., & Srisanyung, S. (2018). Young children's reading and writing skill after receiving shared reading stories activities. *Journal of Education Naresuan University*, 20(1), 184-195. [in Thai]
- Kananurak, M. (2004). *Human communication psychology*. Bangkok: Odeon Store. [in Thai]
- Khuhapinant, C. (1999). *Reading and reading promotion*. Bangkok: Buraphasan Printing House. [in Thai]
- Laosombat, A., & Butdisuwan, S. (2014). Reading encouragement of the parents of Mathayom Suksa 1 students from Borabue School, Maharakham Province. *Journal of Information Science*, 32(3), 50-72. [in Thai]

- Manager Online. (2009). *HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn opened a week of reading the book "Reading" is to increase knowledge*. Retrieved 14 March 2018, from <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9520000034730> [in Thai]
- Matchimapiro, D. (2014). Read the books. *Graduate Studies Journal*, 11(52), 1-7. [in Thai]
- My favorite book. (2015). *Recommended book, bibliography and annotation through Facebook*. Retrieved 14 April 2018, from <https://www.facebook.com/My favorite book-1031444930198884/> [in Thai]
- Norfolk, B., & Norfolk, S. (2008). *Story classroom: Techniques for applying storytelling to teaching and learning*. Retrieved 14 April 2018, from <https://www.tkpark.or.th/stocks/extra/000c68.pdf> [in Thai]
- Office of the Basic Education Commission (OBEC). (2011). *Thailand reading promotion policy: Overview, problems and development guidelines*. In Thailand Conference on Reading 2011. Retrieved 14 March 2018, from <http://pws.npru.ac.th/nucharee/data/files/readingpromotion-article.pdf> [in Thai]
- Promraj, S. (2009). *Thai language for communication*. Bangkok: Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University. [in Thai]
- Roongaroon Library. (2018). *Book in films for teacher and disciples*. Retrieved 14 April 2018, from <https://www.facebook.com/roongaroonlibrary/posts/2060137767556152> [in Thai]
- Royal Institute. (2003). *Dictionary of the Royal Institute 1999*. Bangkok: Nanmeebooks. [in Thai]
- Suradej, A. (2014). *Book talk*. Retrieved 14 April 2018, from <https://www.youtube.com/watch?v=MAY1DaV90R0> [in Thai]
- Laohajatsang, T. (2018). *Innovation educational information technology for Thailand 4.0*. Chiang Mai: Triple 3 design. [in Thai]
- Viriyasathaporn, P. (2011). What is the direction of the Thai book industry? After 3 years of the National Reading Agenda and the Reading Decade 2009-2018. *Book Journal*, 9(42), 17-20. [in Thai]
- Visutthangsri School Library. (2018). *Digital library*. Retrieved 14 April 2018, from <http://visut.vlcloud2.net/ebookall/search> [in Thai]
- Visutthangsri School Library. (2018). *Reading Promotion, Super Readers 2017 Visutthangsri School, Kanchanaburi*. Retrieved 14 April 2018, from <https://www.facebook.com/LibraryVisutthangsriSchool/> [in Thai]